

SUOMEN MAANMITTARI-YHDISTYKSEN AIKA-KAUSKIRJAN toimitus esitteli kokoukseensa pystytettyä näyttelyä. Näyttelistähän tuli sittemmin merkittävä tekijä Maanmittauspäivien kustannusten kattamisessa:

Kun nyt muut tärkeämmät tapahtumat Maamittariyhdistyksen kokouksesta Huhtikuun 27–29 päivinä viime vuonna ovat jo kerrotut, lienee paikallaan lausua muutama sana siitä koneiden näyttelystäkin, joka oli mainitun kokouksen yhteydessä toimeenpantu.

Suuresta kokoushuoneesta johti ovi eräsen pienempään, johon oli hauska järjestetty verrattain suurenmoinen kokoelma kaikenlaisia maanmittauksissa tarvittavia koneita. Siellä oli vanhoja Aaprachamin aikuisia sekä nykyajan vaatimuksien mukaisia. Tarkoitus olikin osoittaa, mitenkä paljon tälläkin alalla on edistytty.

Ympäriinsä katsahtaessa huomasi heti, että sieltä ei puuttunut noita kaikkien tuttuja vitjoja eikä teräsnauhojakaan, niitäkin oli siellä useita. Monet näyttivät vielä niin uusilta ja kirkkailta, että saattoi arvata niiden ei vielä ennättäneen hyvittää eikä pahoittaa kenenkään mieltä; – se tehtävä niillä kaikilla oli kumminkin edessä. Konstikkaimmista pituuksienmäärämiskojeista oli näytteellä useampia Breithaupt & Sohnin Casselissa valmistamia, kerrassaan oivallisia sekä vanhemman että uudemman mallisia matkamittaria. Näillä koneilla voi tyynellä ja kirkkaalla säällä, jos asia niin vaatii, lukea aina 7 a 800 metrin matkan.

Hyviltä näyttivät myöskin Tukholmalaisen Fr. J. Bergin tekemät samanlaiset koneet. Erittäinkin vetivät ne huomiota puoleensa pienuudellaan ja keveydellään. Bergin koneissa oli sitäpaitsi semmoinen laitos viivottimen syrjässä, että sai heti pistää luetun matkan taululle jos niin halusi. Alanlaskukoneista annettakoon vanhuk-sille etusija, siis mainittakoon ensin poletti, näitä oli sekä sarvesta että lasista; hyväksi tunnettu laskuviivotin siihen kuuluvine lasilevyineen oli myöskin nähtävänä.

Uudemman ajan koneita oli useampia. Puhumatakaan noista tavallisista polaari-planimetreistä, oli useita eri mallia G. Coradilta Zürichissä. Coradin koneet ovat kieltämättä asetettavat muiden edelle. Eräskin, jonka nimeä en nyt muista, oli hyvin siron näköinen ja kiitettiin sitä varsin tarkaksikin. Pääomitusuutena tässä koneessa oli se, että se pyörä, josta ala luetaan, ei ollenkaan koskenut karttaan, vaan liikkui eräällä koneeseen kuuluvalla tasaisella pinnalla. Muutenkaan ei koneen liikkuvista osista mikään muu kohta koskettanut karttaan, kuin se nasta, jota kuljetetaan kuvioiden ympäri. Niinkuin tästä jo käy selville, ei ainakaan kartan epätasaisuudet ja rypyt voi mitenkään epäedullisesti vaikuttaa tulemien tarkkuuteen. Ainoa haitta, joka tällä koneella kenties on, on sen suurenpuolinen koko.

- **HIFK perustettiin.**
- **Suomen sivistyssanakirja ilmestyi.**
- **William McKinley vannoo virkavalansa Yhdysvaltain presidenttinä.**

VUONNA 1897

NÄYTTELY

Toinen saman miehen keksimä kone, parannettu polaariplanimetri, sanottiin myöskin olevan parempi kaikkia tavallisia polaariplanimetriä, vaan tälläkään ei saa aloja lasketuksi kuin 1/100 hehtaarin tarkkuudella.

Ehkä paras kaikista alanlaskukoneista oli saman Coradin valmistava yleisemmin käytännössäkin oleva n. k. kuulaplanimetri. Tällä koneella saakin ihmeteltävän tarkkoja tuloksia, erittäinkin, jos sitä käyttäessä, antaa sen liikkuva sitä varten tehdyllä noin parin millimetrin vahuisella paperilla päällystetyllä metallilevyllä. Koneen ollessa tämmöisen levyn päällä ei sen työn tarkkuuteen voi ollenkaan vaikuttaa liitokset paperissa eikä muutenkaan paperin epätasaisuus, ja sitäpaitsi on sitä helppo siirtää pitkin karttaa paikasta toiseen.

Kulmien mittauskoneista oli nähtävänä paitsi erilaisia uudempiä ja vanhempia diopteria, kulmaprismoja ja peiliä myöskin repetitsioin-teodoliitti. Eräs varamaamittari K. Heikkilän valmistama kulmapeili oli niin pieni, että se oli aiottu kiinnitettäväksi lyijykynän päähän. Tämä vetikin ansaittua huomiota puoleensa, sillä kartoittaessa se on varsin mukava kapine, kun se on aina saatavilla.

Vaakitsemiskoneiden joukossa sai kummatella erästä, jota nähdessä muistui mieleen menneet vuosisadat. Koneen muodosti läkkipellistä tehty torvi, jonka kumpikin pää oli käännetty ylöspäin ja johon jatkoksi kumpaankin päähän oli pantu lasipullo. Tähän kun kaasi vettä niin paljon, että se nousi jonkun verran pulloihinkin, niin kyllähän sillä sihtaili.

Ikäänkuin uudemman ajan voiton virstä veisaamaan oli tämän viereen asetettu eräs hieno, Magdeburgilainen virkaveli. Taulujen alalla oli myöskin seurattu aikaa vanhimmista ajoista nykyiseen asti. Tuo edellä kertomani vaakituskone oli saanut alustakseen taulun, joka osoitti luultavasti minkälainen ensimmäinen

maamittarin taulu jalustoineen on ollut. Siinä näki oikeen sitä vanhan kansan aikuista niverää, jota siinä oli niin viljalta käytetty, että huomasi selvästi puun olleen silloin huokeampaa kuin nyt.

Paitsi Bergin tauluja oli myöskin näytteillä n. k. "Heikkilän malli", joka eroaa tavallisista siinä, että siinä on kaksi taulua päällystysten, jotka ovat toisiinsa niin kiinnitetyt, että ylimmäistä voi liikuttaa jonkun verran, alimmaisen ollessa paikallaan. Tästä näyttää olevan se etu, että on helpompi saada taulu orientatuksi, kun ei tarvitse jalkoja siirtää.

Muista näytteillä olleista koneista mainittakoon pantografi. Tälläkin alalla näki katselija minkälaisia ne ovat olleet vanhalla ja keski-ajalla sekä minkälaisiksi uusi aika on ne muodostanut. Viimeksi mainittua aikakautta näiden alalla, esitti Coradin tehtaassa valmistettu, varsin hieno ja tarkka kone, luultavasti parasta mitä tällä alalla nähdään.

Uuden uutukaisista koneista s. t. s. "uusista keksinnöistä" mainittakoon n. k. renovatsiooni-pöytä. Ensi silmäyksellä luuli outo tätä joksikin valokuvaajan kapineeksi, mutta eikös mitä. Se on kone, jolla karttoja jäljennetään ja siihen asiaan se onkin hyvä olemassa. Niinkauan kuin kartta on värättämättä, on siitä mainitun koneen avulla hyvin helppo nopeasti ja tarkkaan saada jäljennös ja käy se sentään laatuun, vaikka konseptikartta on väritettykin, ellei se vaan ole kovin tumma. Tämänkin tekijä on varamaamittari K. Heikkilä.

Pöydällä muiden pikkukapineiden joukossa nähtiin pari tavalliseen kampaan vivahtavaa teräskapinetta. Näiden tarkoituksena on olla apuna kartoittamisessa, Näillä tehdään ruudutus tauluarkille, jolloin on varsin helppo harppia ja käsiasteikkoä käyttämättä, suorastaan tarkalleen piirustaa hiuskuviot maalta tauluarkille.

Yhdessä nurkassa oli vielä jotain outoa, siinä seisoi eräs yksinkertainen vaan kumminkin käytännöllinen kapine, kutsuttakoon sitä, paremman nimen puutteessa, vaikka karttalaatikoksi. Tämä oli valmistettu hyvin oksaisesta puusta ja sisälsi pääosana kaksi akselinsa ympäri pyörivää pahvisylinteriä, joiden ympärille oli kartta kierretty. Tämän laatikon tarkoituksena on olla tuulen ja sateen suojana etupäässä suurille kartoille, kun niitä ulkotöissä, esimerkiksi jyvittäessä, on pakko ulkona kuljettaa.

Kokonaisuudessaan luulen tämän kone-kokoelman tehneen kaikkiin osanottajiin hauskan vaikutuksen. Näkihän siinä yhtä ja toista omaan alaansa kuuluvata. Toivottava mielestäni olisi, että vastedeskin tämmöisissä tilaisuuksissa pantaisiin samanlaisia "näyttelyjä" toimeen, sillä tulisihan sitä koneidenkin alalla paremmin pysymään aikansa tasalla.

Jürgen Grönfors
jurgronf@gmail.com